

Extrapengar vid föräldraledighet

– en utvärdering av föräldrapenningtillägget 2018

Författare: Thord Ingesson, Enheten för organisationsfrågor

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	5
Kort om våra kollektivavtalade försäkringar.....	5
Försäkringskollektivets sammansättning.....	6
Den fackliga försäkringsverksamheten.....	6
Fack och arbetsgivare informerar, men många arbetstagare missar att anmäla.....	8
Bakgrunden till föräldrapenningtillägget - FPT.....	9
Villkoren i FPT.....	9
Storleken på ersättningen.....	10
Premiefrielseförsäkringen.....	10
Det svenska föräldraförsäkringssystemet.....	11
Föräldraledighet och FPT - privatekonomiska effekter.....	11
Delslutsatser kring föräldraledighet och FPT - privatekonomiska effekter.....	13
Föräldrarnas uttag av FPT.....	13
FPT och det ojämnställda uttaget av föräldraledighet.....	18
Delslutsatser kring föräldrars uttag och fördelning av FPT.....	26
FPT – en bra försäkring - som många missar.....	27
Delslutsatser kring FPT och nyttjandegrad.....	28

Sammanfattning

Kollektivavtalet är grunden

Utan kollektivavtal finns ingen garanti för arbetstagare om försäkringsskyddets omfattning eller kvalitet. Utan kollektivavtal finns inga garantier för något alls. Med kollektivavtal kan de anställda som omfattas vara trygga med att de har ett bra kompletterande försäkringsskydd. Föräldrapenningtillägget (FPT) är en del av detta extra kollektivavtalade skyddet.

Ekonomi

- Föräldralediga kan förlora upp emot 30 procent av inkomsten efter skatt under föräldraledigheten. För de allra flesta troligtvis ett betydande inkomsttapp.
- Ersättning från FPT utgör ett viktigt komplement och minskar inkomsttappet under föräldraledigheten med en tredjedel efter skatt.
- Ersättningen från FPT är även för låga inkomster större än barnbidraget.
- Ersättning via FPT kan vara betydande för familjeekonomin under föräldraledigheten.
- Försäkringen medför att många familjer tjänar på jämn fördelning av föräldraförsäkringen.
- För föräldralediga ger anmälan om uttag av FPT också automatisk inbetalning till avtalspensionen via premiefrielseförsäkringen. Det motsvarar cirka 1 125 kronor per månad till avtalspensionen vid en månadslön på 25 000 kronor.

Ersättning, uttag och fördelning

- I genomsnitt tar männen ut cirka 32 procent av totalt antal utbetalda ersättningsdagar inom FPT.
- Männen andel utbetalda FPT-dagar ökar. Under perioden 2014 - 2016 ökade männens andelar med 1.8 procentenheter.
- Totalt har FPT utbetalat 716 miljoner till föräldralediga föräldrar inom LO-kollektivet.
- Totalt har drygt 72 000 föräldrar fått ersättning från FPT.
- Familjer tycks redan på anmälningsstadiet planera för ett ojämnt uttag av dagarna i föräldraförsäkringen.
- De flesta kvinnor, 75,5 procent, tar ut fullt antal dagar från FPT om de är berättigade till det.
- Motsvarande siffra för männen är 6,3 procent.
- Försäkringens värde kan beskrivas vara drygt 15 000 kronor för föräldrar till barn födda 2015.

Nyttjandegrad

- Den genomsnittliga nyttjandegraden tycks vara i snitt 72 procent. Det innebär i så fall att föräldrar efter ansökan endast använder tre av fyra dagar de har kvalificerat sig för. Nyttjandegraden är inte jämnt fördelat mellan kvinnor och män.
- Kvinnor som ansökt om ersättning från FPT, och som är berättigade till full period om 180 dagar, tar ut 94 procent av dessa. Det motsvarar 169 dagar.
- Männen som ansökt om ersättning från FPT, och som är berättigade till full period om 180 dagar, tar ut 48 procent av dessa. Det motsvarar 86 dagar.
- Våra uppskattningar visar att många missar sin rätt till ersättning från FPT. Det kan vara så många som en av tre som aldrig ansöker om ersättning.

Inledning

Föräldrapenningtillägget (FPT) är en relativt ny försäkring som trädde i kraft den 1 januari 2014. Denna rapport är LOs fjärde i raden av årliga utvärderingar av utfallet av försäkringen. Denna rapport har också som övergripande syfte att sprida kunskap och uppmärksamhet kring själva försäkringen. Fler måste känna till att försäkringen finns. Tidigare rapporter finns att ladda ner på www.lo.se.

Kort om våra kollektivavtalade försäkringar

Fackets grunduppdrag är Det goda arbetet – bra och rättvisa arbetsvillkor, en lön som man kan leva på och ett utvecklande arbete i en bra arbetsmiljö som gör det möjligt att arbeta med bibehållen hälsa fram till pensioneringen. Det förebyggande arbetet är viktigt. Men alldeles oavsett behövs ett ekonomiskt skyddsnet. Därför ska facket jobba för att skapa, bibehålla och förbättra försäkringsskyddet så att den som drabbas i alla fall inte ska behöva oro sig för ekonomin.

Grunden i försäkringsskyddet för anställda är lagstiftning, det vill säga det försäkringsskydd som regleras i lagstiftning och som ger ersättning baserat på arbete, inkomst eller bosättning. Som komplement finns de kollektivavtalade försäkringarna som fack och arbetsgivare tecknat för arbetstagare. Föräldrapenningtillägget (FPT) är en av dessa kollektivavtalade försäkringar. Den ingår i ett paket med försäkringar som ger ersättning vid till exempel sjukdom, arbetskada, arbetslöshet och dödsfall. Även en pensionsförsäkring ingår i paketet. FPTn är ett resultat av en överenskommelse som LO har tecknat med Svenskt Näringsliv och KFO¹. Drygt 1,5 miljoner privat och kooperativt anställda arbetare omfattas av försäkringen. Villkoren för försäkringen förhandlades fram under avtalsrörelsen 2013 och försäkringen administreras av AFA Försäkring.

Svenska fackföreningar har varit framgångsrika i tecknandet av försäkringar. Försäkringar av olika slag utgör nu den vanligaste anställningsförmånen i Sverige. Arbetsgivaren betalar in premien, som andel av lönesumman. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier. Att vara anställd hos en arbetsgivare som har kollektivavtal eller har tecknat försäkring räcker för att de kollektivavtalade försäkringarna ska gälla. Det är smart och solidariskt.

FPT och övriga delar av avtalsförsäkringarna gäller för samtliga anställda. Inte bara för medlemmar i facklig organisation. Det är kollektivavtalet som är grunden. Det innebär att anställda som är medlemmar i facklig organisation men som är anställda hos arbetsgivare utan kollektivavtal inte heller har de kollektivavtalade försäkringarna. Däremot omfattas medlemmen av fackets medlemsförsäkringar.

---

¹ LO och KFO har under 2018 förhandlat fram nya avtalsvillkor för AGB, omställning och pension. De nya villkoren träder i kraft 1 januari 2019. Mer information finns på www.lo.se och www.kfo.se

Försäkringarna innehåller en garantiregel. Den innebär att försäkringarna börjar gälla så fort kollektivavtalet börjat gälla, även om arbetsgivaren inte har tecknat försäkring eller inte har betalat premien.

Försäkringskollektivets sammansättning

Försäkringar är vanligtvis en del av alla svenska kollektivavtal, även på tjänstemännens och akademikers del av arbetsmarknaden. Skyddet är vanligtvis liknande även om villkoren varierar. Föräldrapenningtillägget som försäkring finns dock exklusivt för LOs kollektivavtalsområde för privat och kooperativt anställda arbetare. Troligtvis är FPT unik i sitt slag i världen.

LOs medlemsgrupp är nära på helt jämnt fördelat mellan könen. Där är ungefär hälften av medlemmarna kvinnor respektive män. Så ser det inte ut bland försäkringskollektivet för privat- och kooperativt anställda arbetare. Där är männen i klar majoritet. Nästan två tredjedelar av försäkringskollektivet utgörs av män. Det är ett resultat av den delvis könssegregerade svenska arbetsmarknaden. Inom hela LOs medlemskollektiv är kvinnor i majoritet som anställda inom den offentliga delen av arbetsmarknaden, det vill säga som anställda hos kommun och landsting. Följaktligen är männen i majoritet på den privata delen av LOs avtalsområden. En annan påtaglig skillnad är att försäkringskollektivet är ungt. Cirka 45 procent av de försäkrade är mellan 20 och 35 år. Knappt hälften så många är de försäkrade mellan 51 och 65 år. De utgör cirka 22 procent av försäkringskollektivet.

Tabell 1 Antal anställda inom försäkringskollektivet²

Kollektivavtals- bundna	Antal	Procent
Män	1 025 000	65%
Kvinnor	558 000	35%
Totalt	1 583 000	100%

Tabell 1 visar antalet anställda inrapporterade av arbetsgivare inom LOs kollektivavtalsområde för privat och kooperativt anställda arbetare.

Den fackliga försäkringsverksamheten

Försäkringar är en del av den fackliga idén. Tryggheten genom försäkringar ska i huvudsak ligga på de offentliga försäkringarna. Men genom kollektivavtal och genom medlemskap i

---

² Statistiken bygger på antal anställda inrapporterade av arbetsgivare inom kollektivavtalsområdet

facklig organisation kompletteras människors trygghet och skydd. Våra kollektivavtalade försäkringar är en del av den fackliga verksamheten. LOs medlemsförbund har gett LO i uppdrag att samordna verksamheten.

Försäkringarna framförhandlas mellan LO och Svenskt Näringsliv. LO förhandlar på mandat av LOs medlemsförbund. Men för att försäkringarna ska bli gällande på respektive avtalsområden måste överenskommelsen lyftas in i respektive förbunds kollektivavtal.

Försäkringarna och villkoren i försäkringarna är alltså ett resultat av förhandlingsöverenskommelser. Som alltid vid förhandlingar innehåller de ett visst mått av kompromisser. Från båda parter.

Försäkringsgivare har skyldighet att informera de försäkrade om försäkringens villkor och annan viktig information. Det gör man genom att ge fack och arbetsgivare ett gemensamt uppdrag och ansvar för att alla anställda nås av information om försäkringarna

Det övergripande målet för LOs information om avtalsförsäkringar är att nå ut till alla försäkrade kollektivanställda med information om att de är försäkrade, i stora drag vilka händelser försäkringarna gäller för samt vart den försäkrade ska vända sig för att få ut sin ersättning. Mer detaljerad information ska finnas lätt tillgänglig. Detta är ett omfattande arbete och många bidrar kunnigt och engagerat för att sprida information om avtalsförsäkringarna. Nya anställda kommer ständigt in i kollektivet.

LO genomför återkommande kampanjer med syfte att göra Sveriges privat- och kooperativt anställda löntagare medvetna om att det finns extra pengar att hämta genom de kollektivavtalade försäkringarna. Under de senaste åren har vi genomfört rikstäckande utåtriktade kampanjer för att informera om olika delar av de kollektivavtalade försäkringarna. LOs informationsarbete riktar sig särskilt mot små arbetsplatser utan fackklubb och till oorganiserade arbetare. Vi vet att det är där vi har svårast att nå ut med information.

Grunden i LOs och LOs medlemsförbunds informationsarbete är försäkringsinformatörerna.

Försäkringsinformatör är ett fackligt förtroendeuppdrag med rätt till utbildning, ersättning och stöd för att genomföra uppdraget. Uppdraget har en mandatperiod på tre år.

Totalt har LO cirka 7 000 försäkringsinformatörer till förfogande. Dessa har fått en fyradagars grundutbildning kring de olika försäkringarna och hur dessa kompletterar de offentliga försäkringarna. Alla informatörer erbjuds en årlig vidareutbildning om en dag. Varje år utbildar LO tillsammans med förbunden cirka 1 000 nya informatörer

LO producerar också utbildnings- och informationsmaterial för alla delar av försäkringsskyddet. Våra gula informationstavlor med kortfattad försäkringsinformation pryder många tusen arbetsplatser över hela landet.

Under år 2017 genomförde försäkringsinformatörerna 165 000 så kallade försäkringssamtal. Det vill säga information, i grupp eller enskilt, till anställda om försäkringsskyddet.

Fack och arbetsgivare informerar, men många arbetstagare missar att anmäla

De kollektivavtalade försäkringarna utgör en extra trygghet - ett viktigt komplement till de allmänna försäkringarna. Frånvaro, genom sjukdom eller skada kommer ofta plötsligt. Även på arbetsplatser med hög facklig närvaro är det inte säkert att frånvaron kommer facket till kännedom. Arbetsgivaren har möjlighet att anmäla anställdas sjukfrånvaro till AFA Försäkring. Vi märker dock ofta att arbetsgivare har dålig kunskap eller rutin för detta. Om den anställda själv har bristande information om det kollektivavtalade skyddet kan resultatet bli att den anställda inte får ersättning för frånvaro, sjukdom eller skada.

Nedan finns en översiktlig tabell över vem som har möjlighet att anmäla händelse som innebär att försäkrad kan vara berättigad till ersättning.

Tabell 2 Översikt över möjlighet att anmälan till försäkring

	Arbetsgivare	Arbetstagare	Facket	Annan	Kommentar
AGS Avtalsgruppsjukförsäkring	X	X			
AGB Avgångsbidrag		X			
Omställningsstöd	X		X		Fack och arbetsgivare ansöker tillsammans
TGL/AGL Grupplivförsäkring		(X)		X	Arbetstagaren ansöker själv om så kallad makeförsäkring
FPT Föräldrapenningtillägg	X	X			
TFA Trygghetsförsäkring vid arbets-skada		X			
Avtalspension	X				

Arbetsgivaren har möjlighet, men inte skyldighet, att anmäla frånvaro till AFA Försäkring som kan berättiga till ersättning från AGS och för FPT. Arbetsgivarens har däremot skyldighet att rapportera anställning till systemet för avtalspension. För omställningsförsäkringen gäller att arbetsgivare och facklig organisation söker tillsammans. I övrigt är det upp till den anställda att själv rapportera händelser som kan berättiga till ersättning.

Bakgrunden till föräldrapenningtillägget - FPT

Från och med den 1 januari 2014 har alla privatanställda föräldrar inom Svenskt Näringsliv/LO-kollektivet samt kooperativt anställda föräldrar inom KFO/LO-kollektivet, på arbetsplatser där kollektivavtal finns, en försäkring som ger cirka 10 procent extra som tillägg under max 180 dagar när de tar ut föräldrapenning.

Tillägget är utformat som en försäkring, därmed är det inte arbetsgivaren som betalar ut ersättningen som exempelvis föräldralön. Arbetsgivaren betalar istället en avgift, en premie, för försäkringen. Valet av en försäkringslösning innebär att det kostar lika mycket för arbetsgivarna oavsett hur många dagar med ersättning från FPT som den anställde tar ut. Försäkringen är i det avseendet en köns- och kostnadsneutral lösning.

”I och med föräldrapenningtillägget hoppas vi att fler män kommer att välja att vara föräldralediga. De extra 10 procenten utfaller bara om man tar ut sin föräldrapenning. Den som väljer att inte göra det går därmed miste om pengarna.” sa LOs avtalssekreterare Torbjörn Johansson i ett uttalande i samband med att samtliga LOs medlemsförbund antog uppgörelsen mellan LO och Svenskt Näringsliv.

På nästan alla arbetsplatser med kollektivavtal har föräldrar även innan FPT trädde i kraft kunnat få ut extra pengar från arbetsgivaren utöver föräldrapenningen från Försäkringskassan. För det mesta kallades tillägget föräldralön, ibland även föräldratillägg eller utfyllnad till föräldrapenningen. I de flesta kollektivavtal på LO-sidan kunde man få föräldralön i högst tre månader. För många arbetstagare inom till exempel Transport, Fastighets samt Hotell- och Restaurangfackets kollektivavtalsområden var den rätten begränsad till två månader.

FPT har ersatt den tidigare kollektivavtalade föräldralönen och när den trädde i kraft innebar den för de flesta anställda en fördubbling, eller mer, av ersättnings längd.

Villkoren i FPT

FPT ger föräldrar 10 procent extra under föräldraledigheten, förutom den ersättning föräldralediga också får från Försäkringskassan. Om föräldrarna tjänar mer än Försäkringskassans tak för ersättning ger försäkringen 90 procent på den del av lönen som överstiger taket. För föräldrapenning är taket 10 prisbasbelopp vilket motsvarar en årsinkomst på cirka 448 000 kronor eller drygt 37 300 kronor per månad³.

För att kvalificera till en ersättningsperiod för FPT krävs att den anställde arbetat hos arbetsgivare med kollektivavtal under minst 12 månader de senaste fyra åren. Det kan vara hos olika arbetsgivare så länge arbetsgivaren omfattas av kollektivavtal inom LOs kollektivavtalsområde för privat och kooperativt anställda arbetsgivare. Att byta arbetsgivare behöver alltså inte innebära att man återigen behöver kvalificera sig på nytt. För att få en full ersättningsperiod krävs anställning i minst 24 månader.

---

³ Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) har för år 2017 fastslagits vara 44 800 kronor.

- Tillägget ges för **en** sammanhängande ledighet i samband med barns födelse eller adoption, fram till det att barnen fyller 18 månader.
- Ersättningen motsvarar 10 procent på föräldrapenningunderlaget upp till och med 10 prisbasbelopp. För lönedelar över 10 prisbasbelopp motsvarar ersättningen 90 procent. Det vill säga lönedelar över taket i föräldraförsäkringen, drygt 37 300 kronor per månad.
- Ersättningen betalas under högst 60 dagar för arbetstagare som varit anställd i minst 12 månader och under högst 180 dagar för arbetstagare som varit anställd i minst 24 månader.
- Anställningstid hos tidigare arbetsgivare som också har kollektivavtal där försäkringen ingår är kvalificeringsgrundande.
- Varje försäkrad förälder kan få ersättning för högst 180 dagar var i samband med barns födelse eller adoption (tvillingfödsel ger inte dubbla antalet dagar).
- Den anställde ansöker själv om ersättning från AFA Försäkring. Arbetsgivaren kan ansöka åt den anställde, men har ingen skyldighet att göra det.
- Vid uttag av FPT betalas premien till den anställdes avtalspension automatiskt för samma period (premiebefrielseförsäkring).
- FPT betalas inte ut för VAB eller under de inledande ”pappdagarna” som ges vid barns födelse.

Försäkringen gäller fram till dess att barnet fyller 18 månader. Det är en tidsgräns som sammanfaller med Föräldraledighetslagen 3§ som ger föräldern en förstärkt rätt till hel ledighet från jobb fram till dess att barnet fyller 18 månader. FPT gäller för en (1) sammanhängande period. Den sammanhängande perioden kan bestå av perioder av ledighet som varvas med jobb.

Storleken på ersättningen

Storleken på FPT bestäms med utgångspunkt från den inkomst som förvärvats i anställning som omfattas av försäkringen och som ligger till grund för den sjukpenninggrundande inkomsten för föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt SFB (föräldrapenningunderlag). FPT är 10 procent på föräldrapenningunderlaget upp till och med 10 prisbasbelopp och 90 procent på lönedelar däröver. Alla får alltså minst cirka 10 procent extra. De med höga inkomster, över cirka 37 000 per månad, får alltså 10 procent på inkomster upp till cirka 37 000 kronor per månad och 90 procent på inkomster därutöver.

Premiebefrielseförsäkringen

Pensionsförsäkring ingår som del av de kollektivavtalade försäkringarna. Villkoren innebär att arbetsgivaren betalar minst 4,5 procent⁴ av den anställdes lön i premie till pensionsförsäkring. Inbetalningarna startar från de att den anställde fyller 25 år. Om den anställde inte kan arbeta

---

⁴ Premien är 4,5 procent av lön upp till 7,5 inkomstbasbelopp, och 30 procent på lönedelar mellan 7,5 och 30 inkomstbasbelopp. Inkomstbasbelopp för 2017 är 61 500 kronor.

på grund av sjukdom, olycksfall eller föräldraledighet, går premiefrielseförsäkringen in och tar över arbetsgivarens inbetalning till avtalspensionen i max 13 månader. På så vis värdesäkras den anställdes avtalspension. Även den som inte har kvalificerat sig för FPT har möjlighet att få ersättning från premiefrielseförsäkringen under föräldraledigheten.

Det svenska föräldraförsäkringssystemet

Dagens föräldraförsäkring tillkom 1974 även om det innan dess gick att vara hemma för vård av barn i hemmet med ersättning. Men 1974 blev den en del av det allmänna välfärdssystemet⁵.

Föräldraförsäkringssystemet kan beskrivas som generöst och mycket flexibelt. Det består av föräldraförsäkringen, som ger rätt till ersättning, den så kallade föräldrapenningen, och rätten till föräldraledighet, som ger rätt till frånvaro från arbetet. Föräldrar har enligt föräldraledighetslagen rätt att vara lediga från arbetet för vård av barn tills barnet är 18 månader. Under denna period behöver ingen föräldrapenning tas ut. Efter detta har föräldrar rätt att vara lediga då de tar ut föräldrapenning.

Föräldrapenningen omfattar sammanlagt 480 dagar, det vill säga 16 månader, per barn. 390 av dagarna, eller 13 månader, ger sjukpenninggrundande inkomst (SGI) på inkomster upp till tio prisbasbelopp, så kallade sjukpenningnivådagar. Ersättningsdagarna kan överlåtas mellan föräldrarna. Dock är 90 av sjukpenningnivådagarna reserverade för respektive förälder. För föräldrar med låg eller ingen inkomst alls finns en grundnivå på 250 kronor per dag. De resterande 90 dagarna, så kallade lägstanivådagar, ersätts med 180 kronor per dag för alla, oavsett förvärvsinkomst⁶.

Föräldraledighet och FPT - privatekonomiska effekter

För familjer med lägre inkomster och därmed mindre marginaler i hushållsekonomin får varje förändring i inkomsternas storlek större betydelse. Inkomsttappet vid föräldraledighet kan vara betydande. FPT ger ett i sammanhanget betydande tillskott till individens eller familjens ekonomi.

---

⁵ Moderskapsförsäkringen blev från 1955 en del av det allmänna välfärdssystemet då den knöts till den statliga sjukkassan. 1974 byggdes den ut, blev en egen försäkring och blev tillgänglig för båda föräldrarna.

⁶ Se till exempel SOU 2015:50 för en mer detaljerad förklaring över det svenska föräldraförsäkringssystemet.

Tabell 3⁷ Beräkning av föräldraledighetens privatekonomiska effekter

Lön Innan skatt	Lön Efter skatt Skat- tetabell 32	Föräldrapenning Efter skatt	Extra via FPT Innan skatt	Föräldrapenning Efter skatt Som procent av tidigare lön efter skatt	Föräldrapen- ning + FPT Efter skatt Som procent av tidigare lön efter skatt
15 000	12 180	8 730	1 480	71%	80%
20 000	15 750	11 200	1 980	71%	80%
25 000	19 310	13 670	2 470	71%	80%
30 000	22 880	16 140	2 960	71%	80%
35 000	26 280	18 640	3 460	71%	80%
40 000	29 060	19 670	6 290	68%	82%
45 000	31 460	19 670	10 790	63%	85%

Vanligtvis beskrivs nivån på ersättningarna inom föräldraförsäkringen som 80 procent av inkomsten. Det är dock inte helt sant. Ersättningen före skatt är egentligen 77,6 procent. Detta eftersom inkomsten multipliceras med 0,97 för att få fram den sjukpenninggrundade inkomsten. Ersättningen är 80 procent av den sjukpenninggrundade inkomsten. Det blir 77,6 procent. Att ersättningen i tabellen ovan bara ligger på drygt 70 procent efter skatt för inkomster upp till 35 000 kronor beror på den högre skatten som betalas bland annat på ersättningar från Försäkringskassan. Föräldrapenning ger inte rätt till jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget är tänkt att stimulera folk att arbeta, inte att vara hemma med ersättning från det allmänna, och det omfattar även föräldrar som är hemma för att ta hand om små barn.

Ersättningen från FPT torde utgöra ett viktigt tillskott till hushåll under den tid det betalas ut. Barnbidraget är 1 250 kronor per barn⁸. Även vid låga inkomster är FPT lika stort som barnbidraget. Med en månadslön på cirka 20 000 kronor är ersättningen från FPT lika stort som barnbidraget.

Beräkningar gjorda av Delegationen för jämställdhet i arbetslivet, den så kallade JA-delegationen, visar att kollektivavtalade kompletteringar till föräldraförsäkringen, likt FPT, ofta medför att familjer tjänar på att dela föräldraledigheten lika. Det beror bland annat på den svenska progressiva beskattningen men också på jobbskatteavdraget och jämställdhetsbonusen. JA-delegationen skriver att kollektivavtalade kompletteringar, likt FPT ”leder till att det även vid mycket stora inkomstskillnader och utan jämställdhetsbonus är fördelaktigt att dela lika. Beräkningar visar till exempel att ett hushåll där kvinnan tjänar 27 000 kronor i månaden och mannen 42 000 kronor i månaden tjänar 5 500 kronor på ett jämnt uttag av föräldrapenning jämfört med ett uttag där mamman tar 11 månader och pappan 2 månader.”⁹

⁷ Beräkningarna i tabellen bygger på föräldraledighet på heltid, dvs ett uttag av 30 dagar föräldrapenning per månad. FPT antas tas ut för samtliga föräldralediga dagar. Beräkningarna bygger också på ett kalenderår där FPT täcker upp för sex månaders föräldraledighet. Skattetabell 32 för inkomståret 2017.

⁸ Barnbidraget har höjts med 200 kr till 1250 kronor från den 1 mars 2018.

⁹ Se sid 180 i JA-delegationens slutbetänkande, SOU 2015:50

FPT har ytterligare en fördel. Den löser ut ersättningen nästan omedelbart. Bara med några dagars eftersläpning från det att föräldrarna fått utbetalning av föräldrapenning betalas FPT ut. Det underlättar likviditeten i familjens ekonomi.

Delslutsatser kring föräldraledighet och FPT - privatekonomiska effekter

- Föräldralediga kan förlora upp emot 30 procent av inkomsten efter skatt under föräldraledigheten. För de allra flesta troligtvis ett betydande inkomsttapp.
- Ersättning från FPT utgör ett viktigt komplement och minskar inkomsttappet under föräldraledigheten med en tredjedel efter skatt.
- Ersättningen från FPT är även för låga inkomster större än barnbidraget.
- Ersättning via FPT kan vara betydande för familjeekonomin under föräldraledigheten.
- Försäkringen medför att många familjer tjänar på jämn fördelning av föräldraförsäkringen.

Föräldrarnas uttag av FPT

I följande kapitel redovisas hur uttaget av FPT ser ut. Statistiken kommer från de register som AFA Försäkring¹⁰ för över ansökningar och uttag av dagar. Informationen ur dessa register är avläst den 30 september 2018. FPT ger rätt till ersättning under föräldraledighet fram till dess att barnet fyller 18 månader. Vid avläsningstillfället var barn födda efter mars 2017 ännu ej fyllda 18 månader. Dessutom innehåller FPT en preskriptionsregel som innebär att den försäkrade har rätt till retroaktiv ersättning om ansökan kommer till AFA Försäkring innan 5,5 år efter barnets födelse. Det påverkar naturligtvis tillförlitligheten av avlästa data.

FPT trädde i kraft med en retroaktiv kvalificeringsperiod. Det vill säga den som klarade det grundläggande kvalificeringskravet om 12 månaders anställning hos arbetsgivare med kollektivavtal omfattades av försäkringen från den 1 januari 2014. Det fanns också övergångsregler. Om föräldern före årsskiftet 2013/2014 hade tagit ut föräldraledighet och då förbrukat alla de dagar som hen har rätt till enligt kollektivavtal, beviljades inga nya dagar efter årsskiftet även om föräldraledigheten fortsätter under 2014. Men om föräldern före årsskiftet inte förbrukat alla dagar enligt avtal, beviljades hen nya dagar enligt försäkringen under 2014 men med avräkning för det antal dagar som tagits ut före årsskiftet. Särskilt övergångsreglerna gjorde att försäkringen kom i bruk med en gång.

---

¹⁰ AFA Försäkring är samlingsnamnet för de försäkringsbolag som administrerar de kollektivavtalade försäkringarna. AFA Försäkring ägs av arbetsmarknadens parter, LO, PTK och Svensk Näringsliv. Verksamheten inom AFA försäkring drivs utan vinstsyfte vilket innebär att utdelning inte lämnas till ägarna.

Diagram 1¹¹

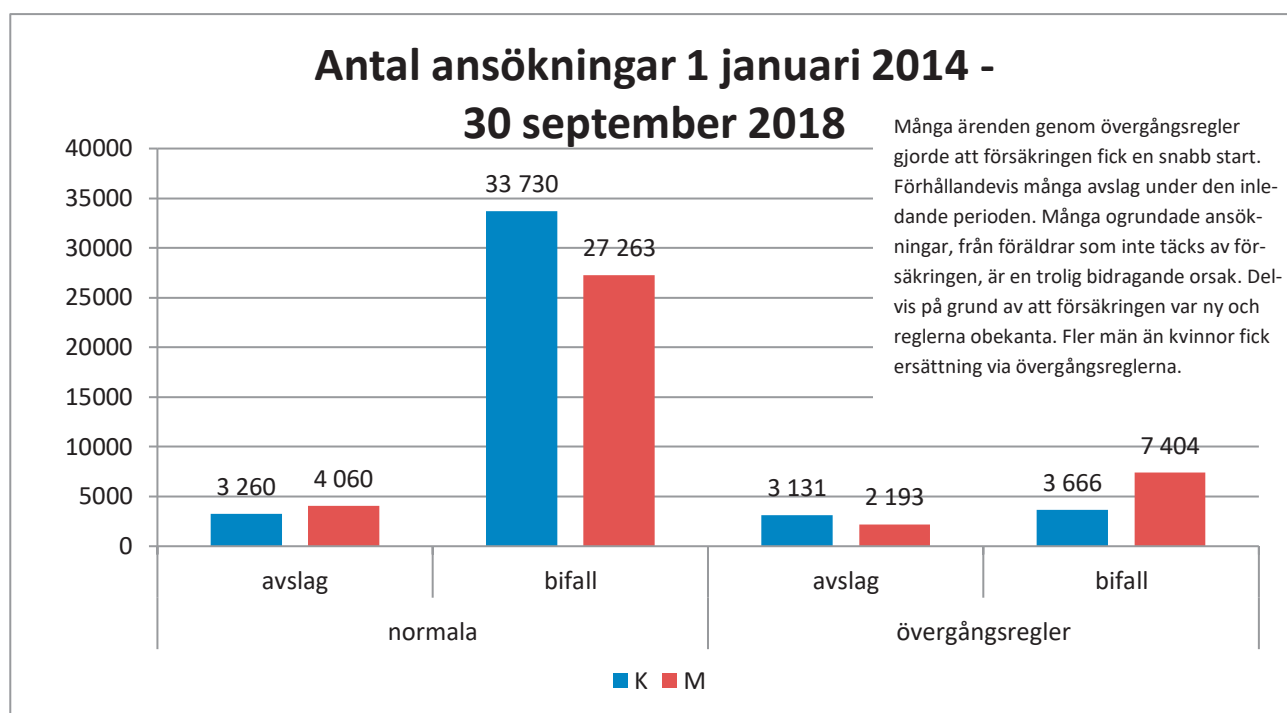

Diagram 1 här ovan och tabell 4 nedan visar antalet ansökningar om ersättning från FPT. Vi ser att totalt 72 063 LO-föräldrar har sökt och fått ersättning från FPT sedan starten. Detta inkluderar övergångsregler. Det vill säga de regler som gjorde att föräldrar till barn födda innan 1 januari 2014 och som enligt kollektivavtal hade kvarstående rätt till föräldralön när FPT infördes flyttades över till FPT och fick ersättning via försäkringen. Den relativt stora andel avslag som registrerats under övergångsperioden beror till stor del på att regelverket var nytt och föräldrar osäkra på vad som gällde. Det som också bidrar till att fler kvinnor än män fick avslag på ansökan inom regelverket för övergångsregler är att fler kvinnor än män normalt sett söker ersättning ur FPT. Det som sticker ut är att fler män än kvinnor beviljats ersättning inom övergångsregelverket. Det förklaras dock av övergångsregelverkets konstruktion. Rätt till ersättning grundades på att det fanns kvarvarande kollektivavtalade ersättningsdagar att ta ut. Eftersom papporna i allmänhet tar ut merparten av sin föräldraledighet efter det att mamorna avslutat sin föräldraledighet var fler män än kvinnor kvalificerade för ersättning enligt övergångsregelverket.

Vi ser också att 33 730 kvinnor och 27 263 män beviljats ersättning under ordinarie regelverk, vilka i diagram 1 och tabell 4 benämns normala. Totalt har 84 707 föräldrar sökt ersättning.

¹¹ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

Tabell 4¹² Antal ansökningar om FPT 1 januari 2014 till 30 september 2018

	Normala	Normala	Övergångsregler	Övergångsregler	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Totalt
Bifall	33 730	27 263	3 666	7 404	72 063
Avslag	3 260	4 060	3 131	2 193	12 644
Totalt	36 990	31 323	6 797	9 597	84 707

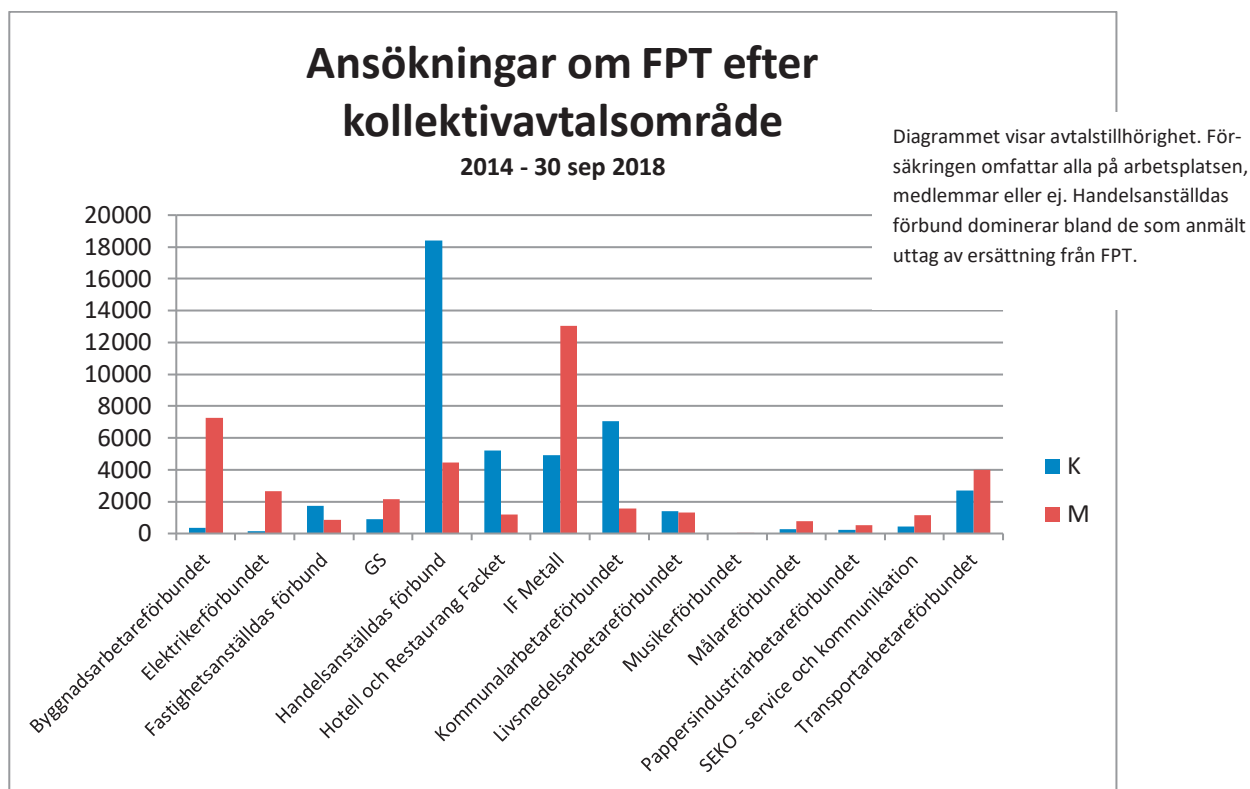
Till skillnad mot föräldralönen som tidigare betalades av arbetsgivaren och alltså inte krävde någon ytterligare insats från arbetstagaren måste nu arbetstagaren själv göra en anmälan. I normalfallet skedde utbetalning av föräldralön automatiskt. Eventuellt var den anställde tvungen att styrka antalet ersatta dagar från Försäkringskassan. FPT förutsätter att en anmälan till AFA Försäkring görs av den enskilde. Arbetsgivaren har möjlighet, men inte skyldighet, att anmäla anställdas föräldraledighet till AFA Försäkring. Det är alltså upp till den anställde att själv se till anmälan kommer in. Den anställde måste även känna till hur regelverket är utformat och att det bara är en sammanhållen period som ersätts.

---

¹² Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

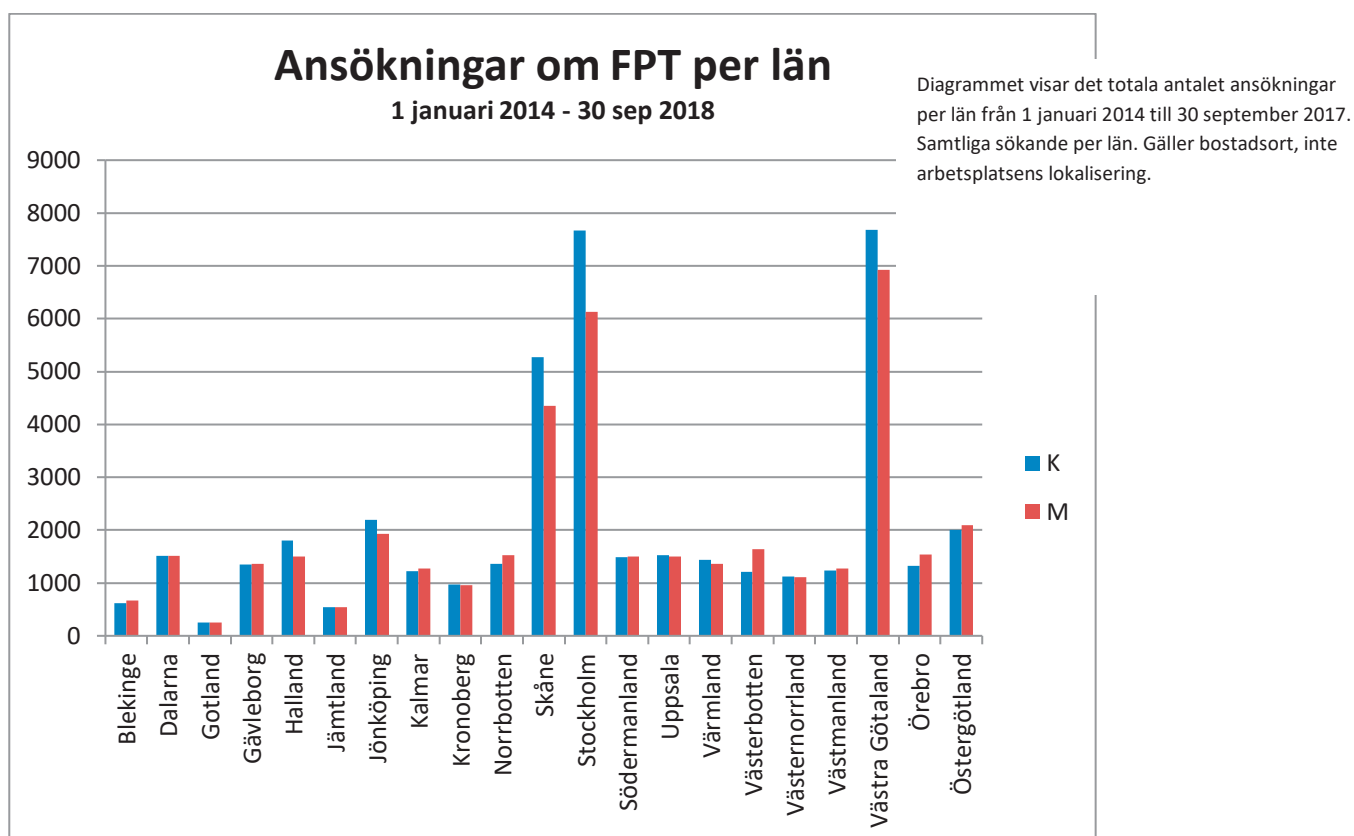
Diagram 2¹³

Handelsanställdas förbund är ett av LOs största medlemsförbund, med över 150 000 medlemmar. Det är dessutom ett kvinnodominerat förbund där 66 procent av medlemmarna är kvinnor. Var tredje medlem är också under 30 år. Sammantaget påverkar detta Handels dominans i statistiken över ansökningar om ersättning från FPT. Kommunal, som är störst bland LOs förbund, har endast en mindre del av medlemmarna på kollektivavtalsområden som omfattas av FPT. För Kommunals del handlar det om medlemmar främst på den privata sidan där arbetsgivarförbund som är medlemmar i Svenskt Näringsliv är motpart. Kommunal har i övriga kollektivavtal regler om föräldralön. Det betalas av arbetsgivaren direkt och finns alltså inte med i statistiken över FPT.

¹³ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

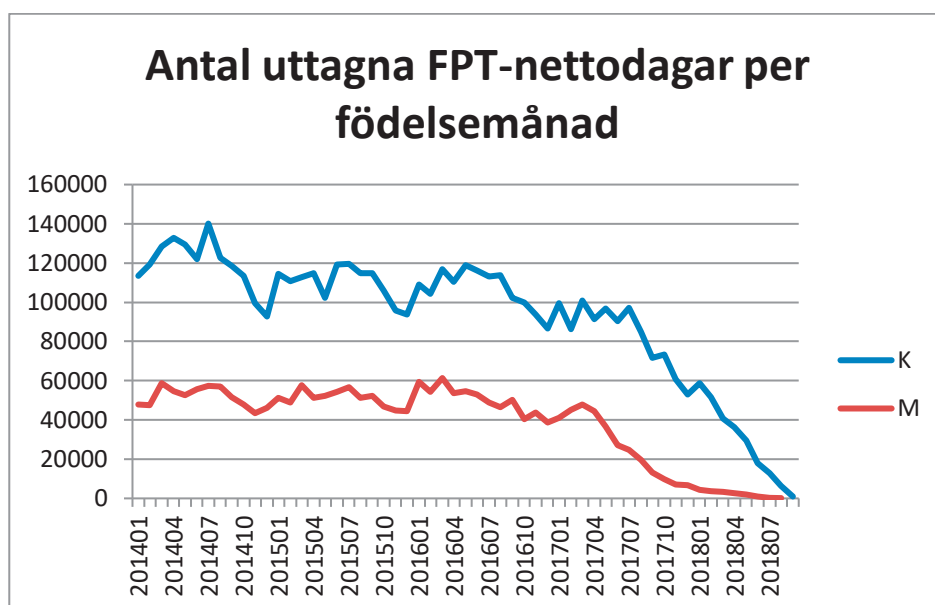
Diagram 3¹⁴

Vårt material ger oss också möjlighet att titta på den geografiska fördelningen av ärenden. Flest ansökningar om ersättning från FPT kommer från Stockholm, Skåne och Västra Götaland. I diagrammet ovan är ärenden fördelade efter vilket län den sökande är bosatt i. Det är inte bara länens befolkningsantal som påverkar fördelningen. Även den ekonomiska strukturen och arbetsmarknadens sammansättning påverkar den regionala fördelningen av kollektivet och därmed hur många som sökt eller fått ersättning. Större andel kvinnor med privata arbetsgivare ger fler ansökningar. Det är även rimligt att anta att förekomsten av stora privata arbetsplatser med hög organisationsgrad och god facklig närvaro gör att färre missar att anmäla uttag av FPT.

¹⁴ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

Diagram 4¹⁵

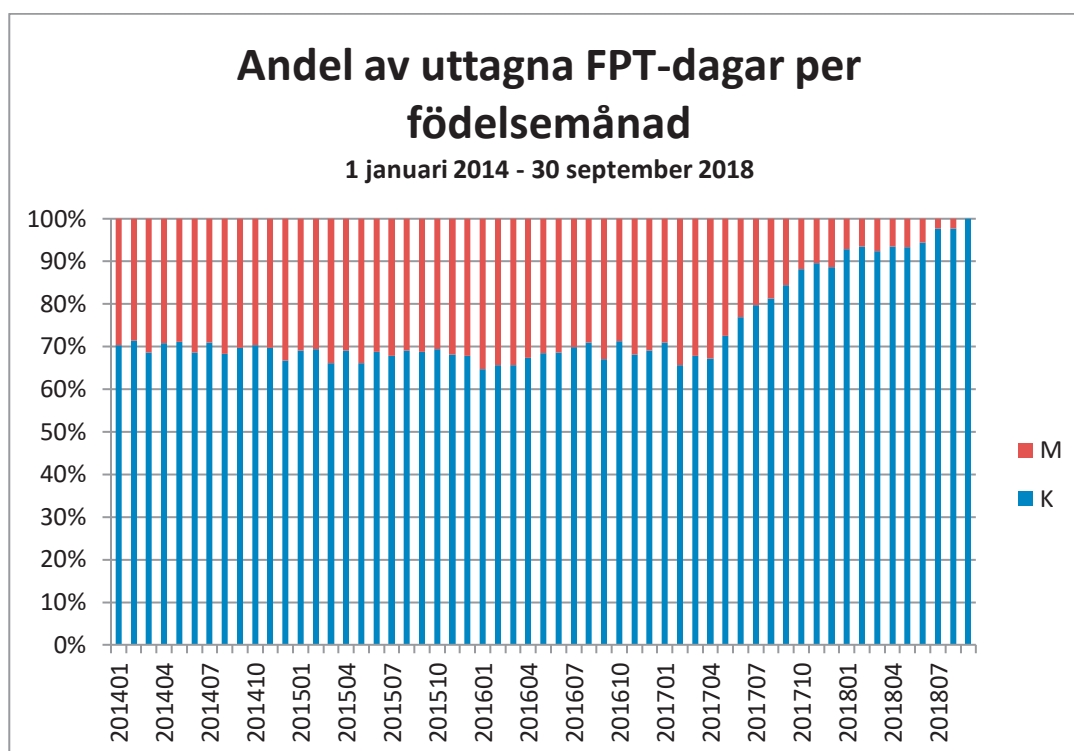
Föräldraförsäkringen är möjlig att ta ut i halv eller delar av dag. Nettodagar som diagrammet visar är justerat för det. Antal redovisade dagar är heldagar. Diagrammet illustrerar tydligt det metodproblem som vi redovisade i början av kapitlet. FPT gäller för föräldraledighet som tas ut fram till det att barnet fyller 18 månader. Därför sjunker antalet uttagna ersättningsdagar för de yngre barnen i diagram 4. Föräldrarna, särskilt då männen, har helt enkelt inte hunnit ta ut de dagar de så småningom kommer vara lediga. För barn äldre än 18 månader vid avslutningstillfället visar diagram 4 att kvinnorna står för drygt 68 procent av det totala uttaget av dagar. Då ska vi också komma ihåg att kvinnor utgör cirka 35 procent av försäkringskollektivet. Det är alltså ett ojämnt uttag av FPT-dagar.

FPT och det ojämnställda uttaget av föräldraledighet

Cirka 70 procent av all föräldraledighet tas ut av kvinnor. Männen andel av föräldradagar har dock ökat kraftigt sedan millennieskiftet, från cirka 12 procent till knappa 30 procent. I procent räknat är det mer än en fördubbling. I antalet dagar är uppgången större eftersom det totala antalet uttagna föräldradagar ökat.

¹⁵ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2017

Diagram 5¹⁶

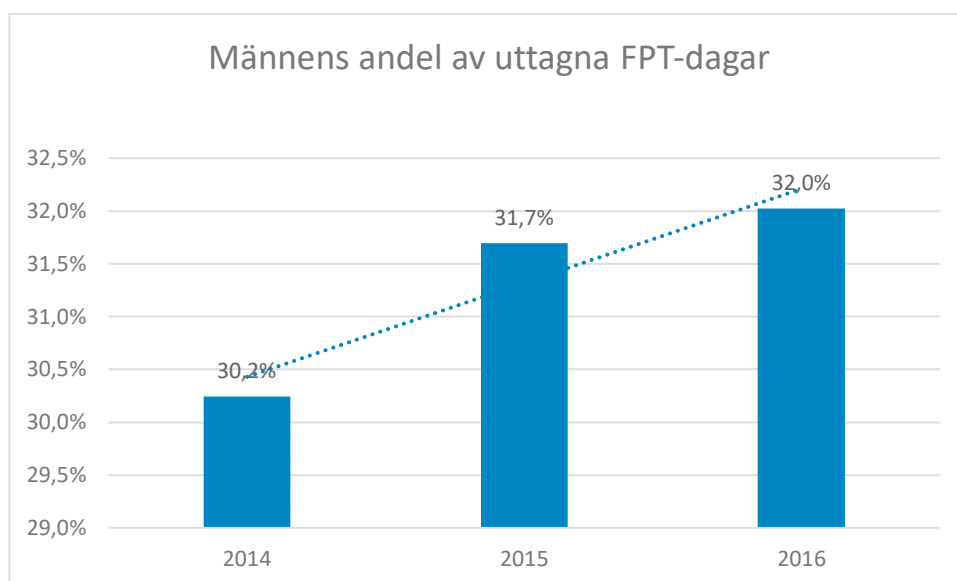

Diagrammet ovan visar uttaget av totala antalet ersatta FPT-heldagar i procent. Statistiken är avläst den 30 september 2018.

Barn födda efter mars 2017 har vid avläsningstillfället ännu inte fyllt 18 månader. Föräldrarna är då ännu berättigade till föräldraledighet med kompletterande ersättning från FPT. Det syns tydligt att mäns andel av uttagna dagar sjunker för barn yngre än 18 månader vid avläsningstillfället. För barn födda under 2014 ligger männens andel av uttagna ersättningsdagar i snitt på 30,2 procent. För 2015 är motsvarande siffra 31,7 procent. För 2016 är motsvarande siffra 32 procent. Det finns en underliggande trend att männen tar ut en allt större andel av beviljade FPT-dagar.

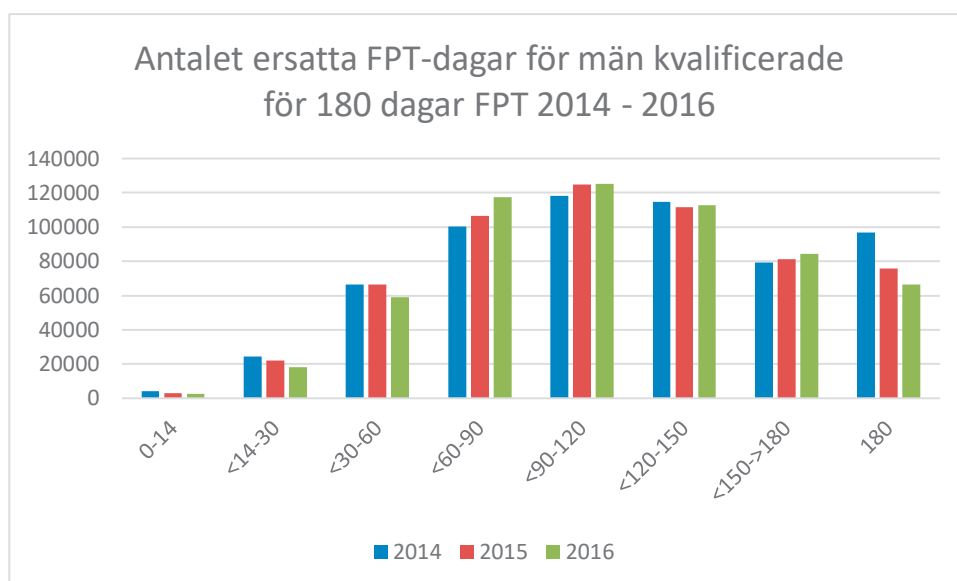
¹⁶ Föräldraförsäkringen är möjlig att ta ut i halva eller delar av dag. Nettodagar som diagrammet visar är justerat för det. Antal redovisade dagar är heldagar. Diagrammet bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2017

Diagram 6

Männens andel uttagna FPT-dagar har på tre år ökat från 30,2 procent till 32,0 procent. Det är en ökning med 1,8 procentenheter.

Diagram 7

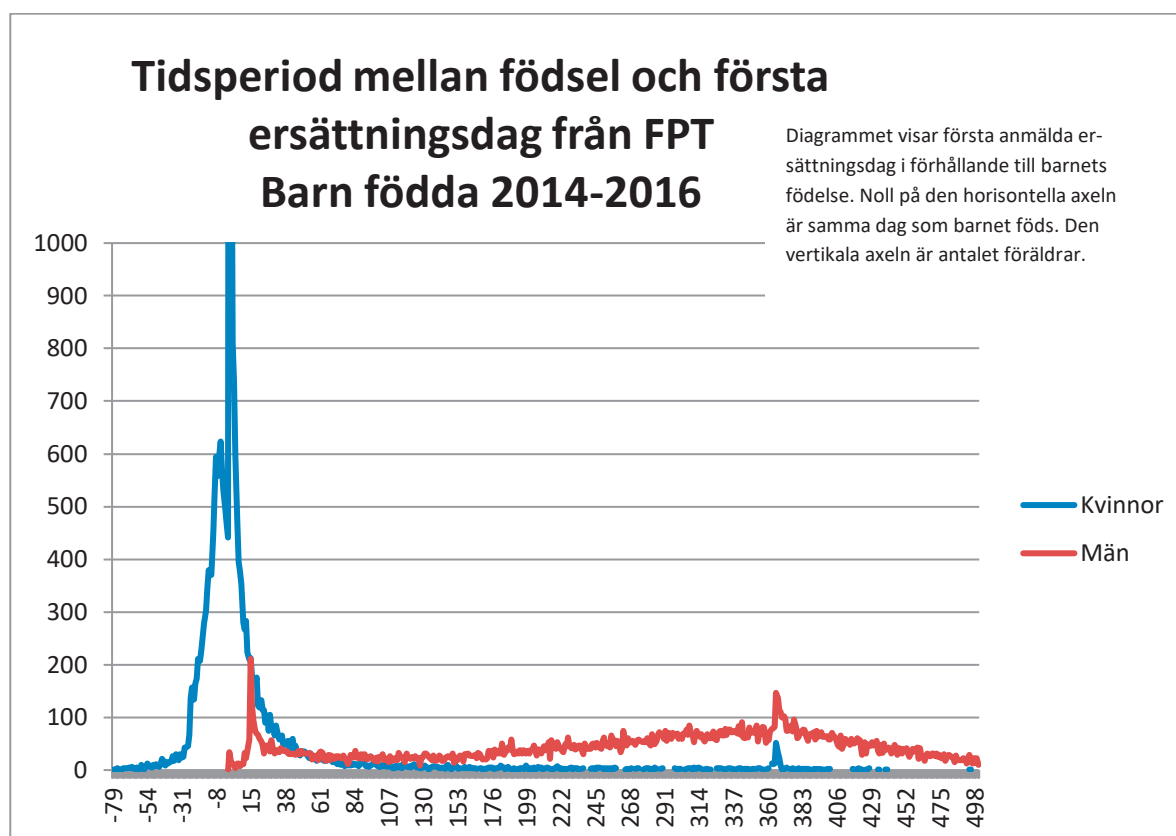

Ökningen av männens andel uttagna dagar syns också tydligt i diagrammet ovan. Antalet män som tar ut en kortare period, upp till 60 dagar, med föräldraledighet med ersättning från FPT minskar. Vi ser också en tydlig ökning bland män som tar ut medellång och lång period föräldraledighet med ersättning från FPT.

Tidigare i rapporten har vi konstaterat att män i snitt tar knappt 30 procent av totalt antal ersatta dagar i föräldraförsäkringen (2017). Då gäller det hela arbetsmarknaden. Vi vet också att män som är tjänstemän eller akademiker i snitt tar ut fler ersättningsdagar ur föräldraförsäkringen jämfört med manliga arbetare. Männens andel knappt 30 procent är inte, av flera skäl,

direkt jämförbar med männens andel inom FPTn på cirka 32 procent. Främst för att den statistik som vi redovisar visar männens andel uttagna dagar inom ett försäkringskollektiv. Som vi har påpekat tidigare är männen överrepresenterade inom försäkringskollektivet som omfattas av FPT.

Diagram 8¹⁷

Diagrammet ovan visar barnets ålder (i dagar) när män respektive kvinnor tar ut första ersättningsdag från FPT. Diagrammet illustrerar väl det ojämna uttaget av föräldradagar mellan föräldrar. Mammornas första ersättningsdag visar en tydlig topp centrerad runt barnets födelse som i diagrammet är dag noll. Det är möjligt att få ersättning från FPT även under gravitetens avslutande del. De så kallade pappdagarna, det vill säga ledigheten pappor har rätt till i samband med barnets födelse, ger inte rätt till ersättning från FPT. Pappornas uttag är mer jämt fördelat över tid och med en tydlig ökning mot det att barnet är cirka 12 månader.

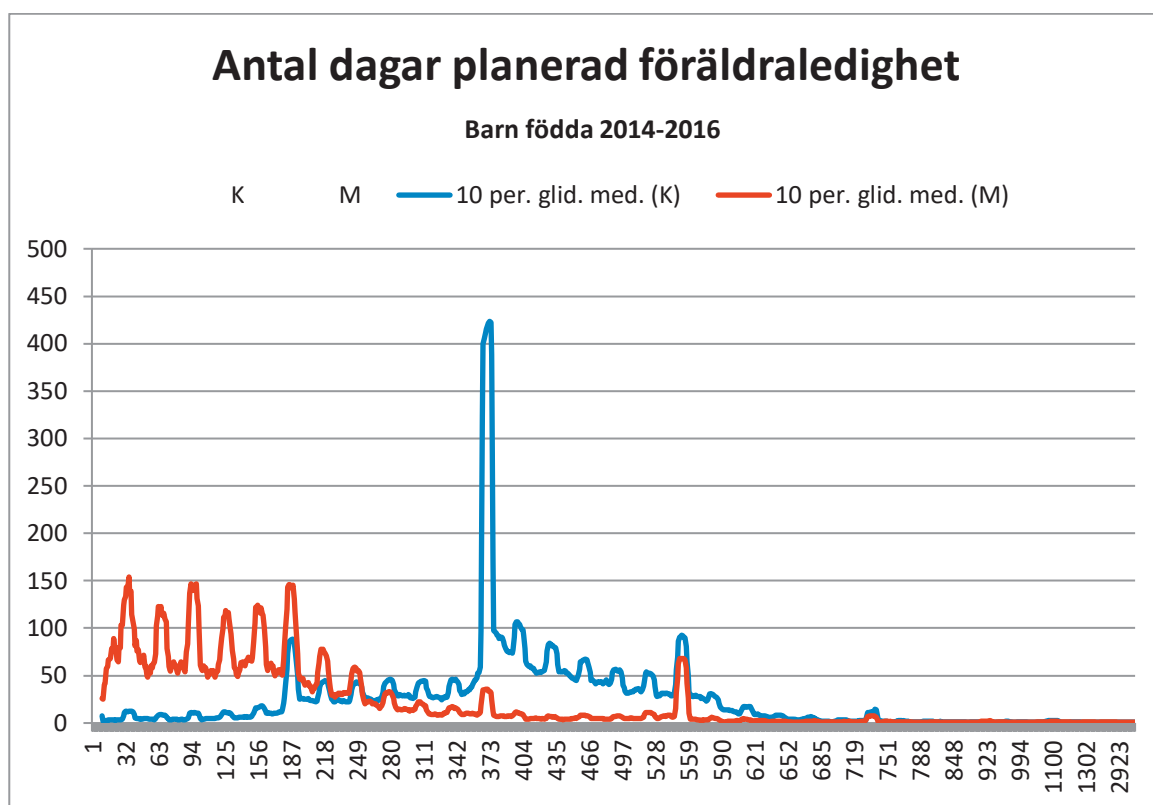
Flest män tar ut sin första ersättningsdag när barnet är mellan 300 och 400 dagar gammal. För att hinna ta ut hela ersättningsperioden om 180 dagar måste förälder som är kvalificerad för hel ersättningsperiod påbörja sitt uttag av FPT innan barnet fyller ett år. Annars hinner föräldern i fråga inte ta ut sina sex månader innan barnet fyller 18 månader. Efter dag 400, det vill

¹⁷ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

säga när barnet har passerat ettårsdagen, avtar även pappornas uttag av föräldraledighet. Från ett års ålder har barnet tillgång till förskola.

Diagram 9¹⁸

Diagrammet visar antal dagar som den sökande har uppgivit att de ska ha föräldraledighet och därmed ersättning via FPT. Den horisontella axeln visar antalet dagar för planerad föräldraledighet. Den vertikala axeln är ett medelvärde (glidande) av antalet föräldrar.

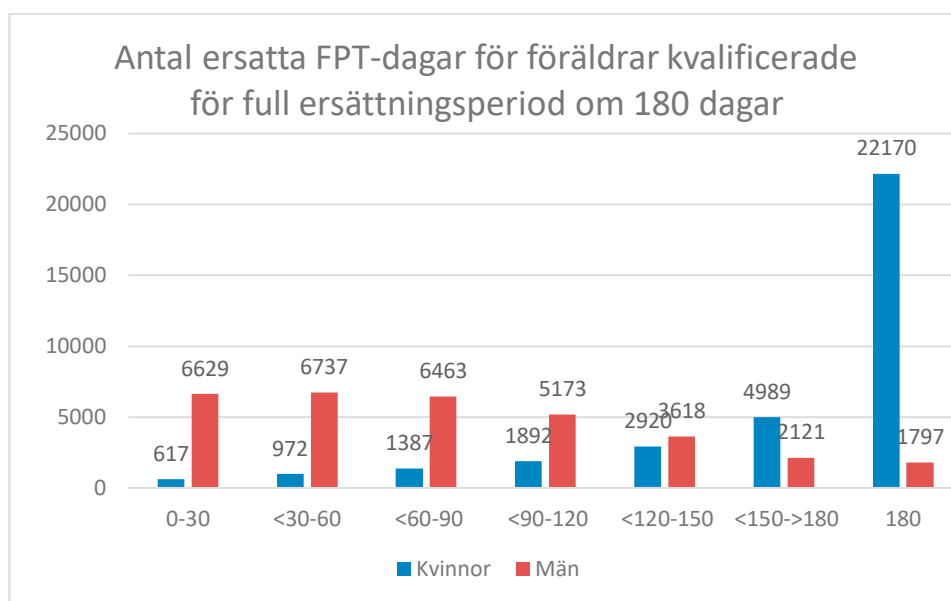
Statistiken bygger på att den som söker ersättning från FPT måste uppge för vilken period hen avser att vara föräldraledig. Diagrammet visar alla sökande, både beviljade och avslag.

Mest intressant är väl kanske att det går att utläsa att männens topp återfinns vid en planerad föräldraledighet om två veckor. Kvinnornas topp är vid en planerad föräldraledighet om 12 månader. Diagrammet redovisas med glidande medelvärde. Trots det framgår ett tydligt såg-tandsmönster. Det kommer sig av att föräldraledigheten ofta tycks planeras i jämna veckor, månader eller halvår

Diagrammet visar tydligt att föräldrarna från start tycks planera för att mammorna ska vara föräldralediga under en längre tid. Få pappor anger att de ska vara föräldralediga över 300 dagar. För mammor är det tvärt om. Merparten av dem anger att det ska vara föräldralediga ett år eller längre.

¹⁸ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

Diagram 10¹⁹

Vi har i tidigare diagram visat att föräldrarna från start tycks planera för att den ena föräldern, kvinnan, ska ta ut en större del av föräldraledigheten. I diagram 10 här ovan kan vi se utfallet för de 180 dagar av ersättning från FPT. Det icke jämställda uttaget av ersättning i föräldraförsäkringen slår igenom även för uttag av FPT.

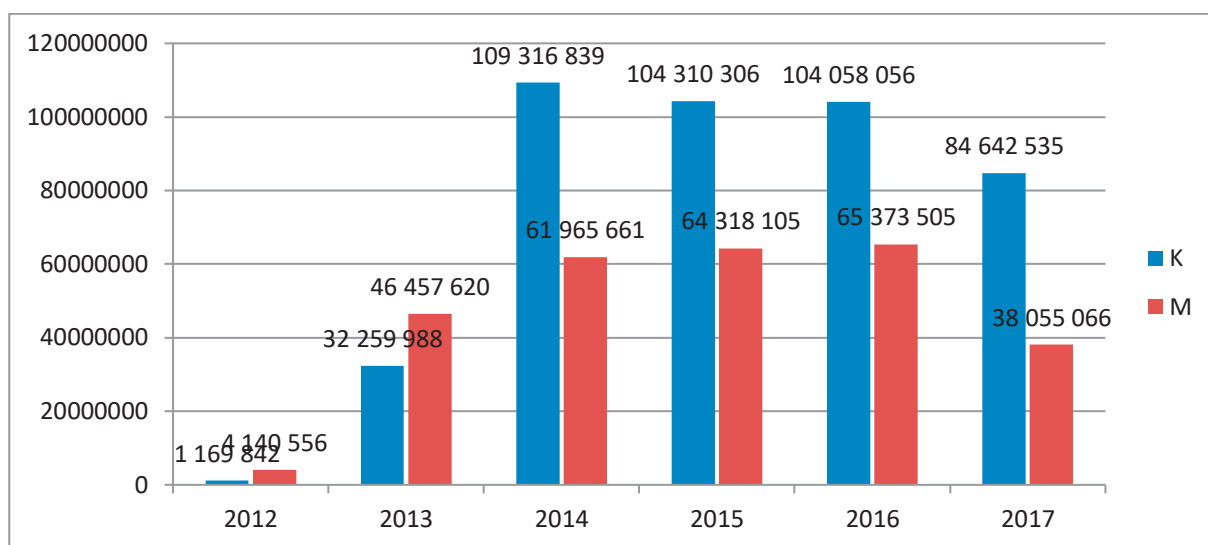
Tabell 5 ²⁰ Antal				
dagar	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0-30	71	3761	0,3%	17,8%
<30-60	149	4172	0,6%	19,8%
<60-90	324	4322	1,4%	20,5%
<90-120	690	3516	3,0%	16,7%
<120-150	1316	2526	5,7%	12,0%
<150->180	3098	1492	13,5%	7,1%
180	17367	1328	75,5%	6,3%
TOTALT	23015	21117	100%	100%

Tabell 6 visar samma information som diagram 10, men fördelningen av dagar redovisas i procent. De flesta, drygt 75 procent, av kvinnorna som har kvalificerat sig för full ersättningsperiod om 180 dagar tog ut hela ersättningsperioden för barn födda 2014 till 2016. Den beskrivningen gäller inte för männen. Där tog 6,3 procent av männen som var kvalificerade för full ersättningsperiod ut ersättning om 180 dagar.

¹⁹ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

²⁰ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

Diagram 11²¹ Utbetalad ersättning från FPT – per födelseår

Ersättningen från FPT ger cirka 10 procent extra under föräldraledigheten. Diagram 11 visar den totala utbetalade ersättningen uppdelat på barnets födelseår. För barn födda innan 2014 har föräldrarna fått ersättning i enlighet med övergångsregelverket. Här har också männen fått mer ersättning utbetald. Det stämmer väl överens med statistik redovisad tidigare i rapporten. Föräldrar till barn födda 2014 eller senare har fått ersättning i enlighet med det normala regelverket. Männen stod under perioden 2014 till 2016 för cirka 31 procent av antalet utbetalade FPT-dagar. Under samma period fick männen dock 38 procent av den totala summan som utbetalades via FPT.

²¹ Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

Tabell 6 Utbetalad ersättning från FPT

2012	1 169 842 kr	4 140 556 kr	5 310 398 kr
2013	32 259 988 kr	46 457 620 kr	78 717 608 kr
2014	109 316 839 kr	61 965 661 kr	171 282 500 kr
2015	104 310 306 kr	64 318 105 kr	168 628 411 kr
2016	104 058 056 kr	65 373 505 kr	169 431 561 kr
2017	84 642 535 kr	38 055 066 kr	122 697 601 kr
Totalsumma	435 757 566 kr	280 310 513 kr	716 068 079 kr

Tabell 7 visar att föräldrar inom LO-kollektivet totalt har fått drygt 716 miljoner kronor i utbetalning genom FPT under sin föräldraledighet. Försäkringens värde kan beskrivas vara drygt 15 000 kronor för föräldrar till barn födda 2015.

Delslutsatser kring föräldrars uttag och fördelning av FPT

Vi har visat att männen står för cirka 32 procent av totalt antal utbetalade ersättningsdagar. Det är en andel som inte är direkt jämförbar med männens andel i föräldraförsäkringen. Inte bara familjeekonomiska överväganden avgör hur föräldraledigheten fördelas inom familjen. Vi vet till exempel att även normer och förväntningar spelar in. På arbetsplatsen, från arbetsgivare, chefer och arbetskamrater finns förväntningar kring uttag av föräldraledighet. Det blir till mönster svåra att bryta för individen, men vi tror att vår försäkring har en normerande kraft. Försäkringen visar att det förväntas att föräldraledigheten delas mellan föräldrarna men fler åtgärder krävs för att uppnå ett mer jämställt uttag av föräldraledigheten.

Vi tror också att arbetsgivarens roll är viktig. Genom att visa, till exempel genom schemaläggning, eller vara tydlig med att förälders frånvaro kommer lösas genom vikarie eller annat som gör att arbetskamraterna inte måste täcka upp för att någon ska vara föräldraledig.

FPT är en smidig försäkring men det förutsätter att föräldrarna själva ansöker om ersättning. Information är viktigt och arbetsplatsen är i allmänhet vår viktigaste informationskanal. Ett informationskapital kommer att byggas upp med tiden, men där är vi ännu inte.

- I genomsnitt tar männen ut cirka 32 procent av totalt antal utbetalda ersättningsdagar inom FPT.
- Männens andel utbetalda FPT-dagar ökar. Under perioden 2014 - 2016 ökade männens andelar med 1,8 procentenheter.
- Totalt har FPT utbetalat 716 miljoner till föräldralediga föräldrar inom LO-kollektivet.
- Totalt har drygt 72 000 föräldrar fått ersättning från FPT.
- Familjer tycks redan på anmälningstadiet planera för ett ojämnt uttag av dagarna i föräldraförsäkringen.
- De flesta kvinnor 75,5 procent, tar ut fullt antal dagar från FPT om de är berättigade till det.
- Motsvarande siffra för männen är 6,3 procent.

- Försäkringens värde kan beskrivas vara drygt 15 000 kronor för föräldrar till barn födda 2015.

FPT – en bra försäkring - som många missar

Ersättningen från FPT är ett viktigt tillskott till hushåll under den tid det betalas ut. Vi har visat att även för låga inkomster är ersättningen större från FPT än barnbidraget. Trots det är det många som är berättigade till ersättning som inte tar ut den över huvud taget eller för en kortare period än de är berättigade till.

Tabell 7²²

	Kvinnor		Män	
	Snitt antal ersatta dagar	Nyttjandegrad	Snitt antal ersatta dagar	Nyttjandegrad
2014	173	96%	83	46%
2015	171	95%	84	47%
2016	169	94%	86	48%

Nyttjandegraden bland föräldrar som ansökt om ersättning och som är berättigade till en full period, 180 dagar är i snitt 72 procent. Det är alltså bara knappt tre av fyra ersättningsdagar som tas ut. Här är det männen som drar ner genomsnittet. Kvinnorna som är berättigade till 180 dagar tog för 2016 ut i genomsnitt 169 dagar, det är en nyttjandegrad på 94 procent. För män berättigade till 180 dagar är nyttjandegraden för samma år 48 procent. Det motsvarar ett uttag på i genomsnitt 86 dagar.

Förklaringen till männens låga nyttjandegrad är att uttag av FPT är kopplad till föräldraförsäkringen. Männens relativt sett låga andel av uttagna FPT-dagar är alltså en återspeglning av männens relativt sett låga uttag av den allmänna föräldraförsäkringen. Föräldern måste vara föräldraledig med ersättning från Försäkringskassan för att få ersättning även från föräldrapenningtillägget och få män är föräldralediga under en period av sex månader eller längre.

Det är också många som är berättigade till ersättning men som inte tar ut någon över huvud taget. En förklaring är att inte alla föräldrar är föräldralediga med ersättning via föräldraförsäkringen. Men det finns också ett informationsunderskott, det vill säga att föräldrar som är kvalificerade för ersättning inte vet att det har rätt till ersättning eller missar att ansöka. Ersättningen från FPT bygger på att föräldern själv anmäler uttag till AFA Försäkring. Arbetsgivaren har möjlighet, men ingen skyldighet, att anmäla när anställd är föräldraledig. Här har fack och arbetsgivare ett informationsuppdrag. Inom ramen för kollektivavtalet finns en mängd försäkringar och facken inom LO har en ständig hög informationsnivå. När det görs särskilda riktade insatser just kring FPT ser vi att det omgående får ett stort genomslag på antalet anmälda ärenden. I samband med LOs annonskampanjer kring FPT ser vi att under de veckor

²² Statistiken gäller barn födda 2014. Bygger på registerdata från AFA Försäkring, avläst den 30 september 2018

som information synts i reklam på TV, biografier och webben ökar antalet anmälningar om FPT med 35 procent jämfört med veckorna innan kampanjerna.

Hur många som av någon anledning missar sin ersättning vet vi inte. Vi vet att vi har drygt en miljon medlemmar inom dessa avtalsområden men vi vet inte hur många av dessa som får barn under året. Dessutom gäller försäkringen samtliga anställda hos arbetsgivare med kollektivavtal och hur många det är vet vi inte med säkerhet.

I samband med att LO och Svenskt Näringsliv förhandlade kring FPT gjordes beräkningar om hur många som varje år skulle kunna anmäla sig för att få ersättning från FPT. Enligt SCBs yrkesklassificering finns drygt 1,6 miljoner anställda arbetare inom dessa yrkeskategorier. Det stämmer ungefär med våra medlemssiffror om vi justerar för organisationsgraden. Justerat för kollektivavtalsteckningsgraden ger det drygt 1,5 miljoner arbetstagare som omfattas av FPT.

Ett genomsnittligt år föds det cirka 110 000 barn i Sverige. Fördelat på denna del av arbetsmarknaden ger att det jobbar cirka 60 000 personer som blir föräldrar under ett år, 36 000 män och 24 000 kvinnor. Justerat för att inte alla föräldrar tar ut föräldraledighet, i synnerhet inte männen. Med tanke på att männen inom LOs avtalsområden i en lägre utsträckning använder sig av föräldraförsäkringen borde cirka 30 000 föräldrar varje år ha rätt till ersättning via FPT. Ungefär där låg parternas förväntningar.

För barn födda under 2014 och 2015 ser det ut som att försäkringen får ta emot cirka 17 500 anmälningar om uttag av FPT per födelseår. Stämmer dessa beräkningar och prognoser är det färre än två av tre föräldrar som har rätt till ersättning som också anmäler uttag av FPT. Många föräldrar missar alltså det de har rätt till.

Delslutsatser kring FPT och nyttjandegrad

- Den genomsnittliga nyttjandegraden tycks vara i snitt 72 procent. Det innebär i så fall att föräldrar efter ansökan endast använder tre av fyra dagar de har kvalificerat sig för. Nyttjandegraden är inte jämnt fördelat mellan kvinnor och män.
- Kvinnor som ansökt om ersättning från FPT, och som är berättigade till full period om 180 dagar, tar ut 94 procent av dessa. Det motsvarar 169 dagar.
- Männen som ansökt om ersättning från FPT, och som är berättigade till full period om 180 dagar, tar ut 48 procent av dessa. Det motsvarar 86 dagar.
- Våra uppskattningar visar att många missar sin rätt till ersättning från FPT. Det kan vara så många som en av tre som aldrig ansöker om ersättning.

Statistikbilagor

Antal föräldrar med FPT – per län

Alla år fram till den 30 september 2018

Län	Kvinnor	Män	Total- summa
Blekinge	524	584	1 108
Dalarna	1 332	1 328	2 660
Gotland	218	225	443
Gävleborg	1 167	1 187	2 354
Halland	1 550	1 301	2 851
Jämtland	454	460	914
Jönköping	1 937	1 612	3 549
Kalmar	1 091	1 069	2 160
Kronoberg	840	828	1 668
Norrbottnen	1 172	1 291	2 463
Skåne	4 425	3 618	8 043
Stockholm	6 270	4 981	11 251
Södermanland	1 285	1 263	2 548
Uppsala	1 311	1 264	2 575
Värmland	1 228	1 176	2 404
Västerbotten	1 058	1 456	2 514
Västernorrland	978	955	1 933
Västmanland	1 062	1 093	2 155
Västra Götaland	6 664	5 815	12 479
Örebro	1 137	1 340	2 477
Östergötland	1 693	1 821	3 514
Totalsumma	37 396	34 667	72 063

Tabellen ovan visar antal föräldrar som har fått ersättning från FTP vid föräldraledighet sedan starten 1 januari 2014 fram till avläsningstillfället den 30 september 2018. Totalt har försäkringen hjälpt drygt 70 000 föräldrar med en bättre privatekonomi under föräldraledigheten.

Totalt antal ersatta FPT-nettodagar per län. Alla födelseår.

Län	Kvinnor	Män	Totalt
Blekinge	80 625	42 719	123 344
Dalarna	200 351	105 500	305 850
Gotland	34 367	18 780	53 147
Gävleborg	179 855	91 575	271 431
Halland	240 516	95 756	336 272
Jämtland	69 139	40 103	109 241
Jönköping	300 201	114 657	414 857
Kalmar	170 125	74 780	244 905
Kronoberg	130 616	62 512	193 128
Norrbottn	172 552	95 504	268 055
Skåne	687 030	271 870	958 900
Stockholm	963 273	421 180	1 384 453
Södermanland	200 831	102 858	303 688
Uppsala	200 158	103 141	303 298
Värmland	190 498	85 847	276 345
Västerbotten	155 255	119 587	274 842
Västernorrland	149 466	74 064	223 531
Västmanland	162 278	85 235	247 513
Västra Götaland	1 022 500	448 273	1 470 773
Örebro	172 770	105 756	278 526
Östergötland	262 548	143 299	405 847
Totalsumma	5 744 953	2 702 995	8 447 948

Tabellen ovan visar det totala antalet uttagna FPT-dagar sedan försäkringen kom i bruk 1 januari 2014 fram till avläsningstillfället den 30 september 2018. Med nettodagar menas heldagar – eftersom försäkringen även betalas ut vid föräldraledighet del av dag.

Kvinnors uttagna FPT-nettodagar för barn med födelseår 2014 - 2016. Tabellen visar kvinnor som sökt och är kvalificerade för full ersättningsperiod om 180 dagar.

Län/Antal dagar	0-14	15-30	31-60	61-90	91-120	121-150	151-179	180	Totalt	Andel kvinnor som tagit max antal dagar - 180
Blekinge			4	5	12	24	41	237	323	73,4%
Dalarna		3	4	24	37	75	158	537	838	64,1%
Gotland					4	3	26	99	132	75,0%
Gävleborg		1	4	9	23	47	106	527	717	73,5%
Halland	4	1	7	12	24	47	134	752	981	76,7%
Jämtland		2	3	3	9	27	50	190	284	66,9%
Jönköping	3	3	2	14	24	72	151	934	1 203	77,6%
Kalmar			4	7	9	45	88	514	667	77,1%
Kronoberg		1	3	7	16	34	75	399	535	74,6%
Norrbottn		3	8	14	48	74	120	453	720	62,9%
Skåne	1	4	16	26	70	118	313	2 177	2 725	79,9%
Stockholm	4	11	28	54	91	171	458	2 984	3 801	78,5%
Södermanland		1	3	12	21	30	107	631	805	78,4%
Uppsala		1	6	16	24	50	115	616	828	74,4%
Värmland		5		11	12	45	100	584	757	77,1%
Västerbotten	1	2	10	16	46	58	109	385	627	61,4%
Västernorrland			6	7	20	38	84	431	586	73,5%
Västmanland		1	4	9	11	29	66	500	620	80,6%
Västra Götaland	2	13	28	58	138	231	537	3 120	4 127	75,6%
Örebro	2	1	4	6	25	43	112	493	686	71,9%
Östergötland		1	5	14	26	55	148	804	1 053	76,4%
Totalsumma	17	54	149	324	690	1 316	3 098	17 367	23 015	75,5%

Kvinnors uttagna FPT-nettodagar för barn med födelseår 2014 - 2016. Tabellen visar kvinnor som sökt och är kvalificerade för full ersättningsperiod om 180 dagar.

Län/Antal dagar	0-14	15-30	31-60	61-90	91-120	121-150	151-179	180	Totalt	Andel kvinnor som tagit max antal dagar - 180
Blekinge			4	5	12	24	41	237	323	73,4%
Dalarna		3	4	24	37	75	158	537	838	64,1%
Gotland					4	3	26	99	132	75,0%
Gävleborg		1	4	9	23	47	106	527	717	73,5%
Halland	4	1	7	12	24	47	134	752	981	76,7%
Jämtland		2	3	3	9	27	50	190	284	66,9%
Jönköping	3	3	2	14	24	72	151	934	1 203	77,6%
Kalmar			4	7	9	45	88	514	667	77,1%
Kronoberg		1	3	7	16	34	75	399	535	74,6%
Norrbottnen		3	8	14	48	74	120	453	720	62,9%
Skåne	1	4	16	26	70	118	313	2 177	2 725	79,9%
Stockholm	4	11	28	54	91	171	458	2 984	3 801	78,5%
Södermanland		1	3	12	21	30	107	631	805	78,4%
Uppsala		1	6	16	24	50	115	616	828	74,4%
Värmland		5		11	12	45	100	584	757	77,1%
Västerbotten	1	2	10	16	46	58	109	385	627	61,4%
Västernorrland			6	7	20	38	84	431	586	73,5%
Västmanland		1	4	9	11	29	66	500	620	80,6%
Västra Götaland	2	13	28	58	138	231	537	3 120	4 127	75,6%
Örebro	2	1	4	6	25	43	112	493	686	71,9%
Östergötland		1	5	14	26	55	148	804	1 053	76,4%
Totalsumma	17	54	149	324	690	1 316	3 098	17 367	23 015	75,5%

Mäns uttagna FPT-nettodagar för barn med födelseår 2014 - 2016. Tabellen visar män som sökt och är kvalificerade för full ersättningsperiod om 180 dagar.

Län/Antal dagar	0-14	15-30	31-60	61-90	91-120	121-150	151-179	180	Totalt	Andel män som tagit max antal dagar - 180
Blekinge	17	47	79	78	53	51	22	16	363	4,4%
Dalarna	39	100	158	170	148	92	54	54	815	6,6%
Gotland	4	16	26	32	22	19	10	10	139	7,2%
Gävleborg	39	100	153	157	112	94	59	32	746	4,3%
Halland	51	107	177	149	139	81	56	38	798	4,8%
Jämtland	8	33	47	72	52	46	22	21	301	7,0%
Jönköping	75	138	206	192	160	101	56	44	972	4,5%
Kalmar	38	104	140	146	106	61	37	28	660	4,2%
Kronoberg	26	81	95	89	101	51	31	34	508	6,7%
Norrbottnen	40	104	194	151	146	92	34	40	801	5,0%
Skåne	122	326	472	427	312	231	164	163	2 217	7,4%
Stockholm	108	350	512	598	483	405	260	245	2 961	8,3%
Södermanland	30	112	140	187	129	92	48	56	794	7,1%
Uppsala	27	97	143	166	139	85	69	54	780	6,9%
Värmland	48	116	152	147	107	69	34	37	710	5,2%
Västerbotten	30	62	156	196	177	137	62	32	852	3,8%
Västernorrland	25	83	126	138	97	70	46	35	620	5,6%
Västmanland	32	94	113	129	99	99	45	45	656	6,9%
Västra Götaland	192	446	689	702	572	414	254	229	3 498	6,5%
Örebro	33	86	161	186	161	101	43	52	823	6,3%
Östergötland	43	132	233	210	201	135	86	63	1 103	5,7%
Totalsumma	1 027	2 734	4 172	4 322	3 516	2 526	1 492	1 328	21 117	6,3%

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

December 2018
ISBN 978-91-566-3360-7
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt